SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

V... 242. JERSEY CITY and NEW YORK. FRIDAY, DECEMBER 18, 1987 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 18-го ГРУДНЯ 1987 Ч. 242. РІК XCIV.

ФІЛЬМ „ЖНИВА РОЗПАЧУ" ПОШИРЕНИЙ В ПОЛЬЩІ

Лондон. — Як інформує Українське Пресове Агентство у Великобританії, там отримано копію фільму про Великий голод в Україні в 1932-33 роках з польським текстом під заголовком „Жніва розпачи". Копія фільму у польській мові тепер поширена в Польщі на відеострічці двома добре відомими підпільними групами КОС (Комітет опору соціялістичного) і ОБОЗ КОС створився після розрухів у Ґданську і видає двотижневик під тою самою назвою. Ця організація також має зв'язок із польською Гельсінкською групою і займається поширенням культури і освіти.

Як відомо Польща має найбільшу кількість відеострічок в цілому совєтському бльоці і їх можна купити в крамницях, де продають товар за певну валюту (Певекс). Крім того, в католицьких церквах і парафіях часто висвітлюють фільми на відеострічках для ширшої публіки, бо ці стрічки є леґальні в Польщі та їх можна легко копіювати.

Поширення фільму про Великий голод п. н. „Жнива розпачу" прийшло в Польщі після того, як в підпільній пресі появилося ряд статтей про Великий голод в Україні. І так тепер іде серією у літературному журналі „Курс" книжка М. Долота „Страчення голодом", статті про голод із російськомовного журналу „Форум" появилися в журналі „Образ" і „Кос", а стаття з „Українського перегляду" — в журналі „Обоз".

КАТОЛИЦЬКА ПРЕСА НЕ ВИЗНАЄ ХРИЩЕННЯ УКРАЇНИ

Джерзі Ситі, Н. Дж. — Католицький місячник „Післанець св. Антонія", що появляється в Італії англійською мовою і широко відомий католицьким вірним в ЗСА, посвятив львину частину свого числа за грудень 1000-річчю Хрищення, але не України, а Росії. Довжелезна стаття Т. Спіліка, професора Папського інституту для східніх студій в Римі, прикрашена численними світлинами, п. н. „Незмінна жажда Христа" в цілості визнає лише поняття хрищення Росії. Це саме є в другій статті пера Архіма Ельдарова, професора історії Церкви в Римі п. н. „Успішна історія", в якій цілий час говориться лише про російську церкву і коріння російської душі в Києві. При тому на залучених світлинах навіть церкву св. Софії в Києві описано як „найстаршу церкву в Росії".

Під світлинами свв. Володимира і Ольги подано таке пояснення: „Імена Володимира і Ольги тісно пов'язані з історією Російської Православної Церкви. Княгина Ольга була „ініціятором віри в Русі і її благословить російський нарід з покоління в покоління... Хрищення Володимира в Києві у 988 році це духовне відродження, яке принесло сонце християнської віри, що освічує цілу російську землю".

Тільки на самому кінці цих статтей знаходиться примітка із журналу, що його видає Кестон колледж у Великобританії про намагання українців католиків злеґалізувати Українську Католицьку Церкву в СССР.

„Післанець св. Антонія" попадає в руки численних католиків в ЗСА, в тому теж українців, і добре було б, щоб вірні католицької церкви писали до редакції листи із спростуванням тих проросійських статтей.

Адреса редакції: „Messendger of St. Anthony", Basilica del Santo, Exec. Editor Livio Poloniato, 35123 Padua, Italy.

Л. Костенко не приїде до Канади

Вінніпеґ, Ман. — Департаменти славістичних наук канадських університетів кілька місяців тому були офіційно повідомлені про те, що в складі київської делеґації „Шевченківських читань" у березні 1988 року буде відома українська поетеса Ліна Костенко.

Такою вісткою зраділа українська громада в Канаді. Зарисовувались пляни влаштувати поетесі літературний вечір на Манітобському університеті, щоб дати нагоду шанувальникам творчости Л. Костенко познайомитись з нею і почути вірші з її уст.

Однак були й ті, що з перспективи років і подій уважали, що „ґласность" і „перестройка" в Україну ще не дійшли, тому не були надто розчаровані коли з Києва телеграфічно повідомили, що Ліна Костенко не приїде з „власних бажань", бо вона „перевантажена працею".

Жаль, що Л. Костенко аж так перевантажена працею, що не може поїхати на короткий час до Канади, щоб зустрітись з канадськими українцями.

Закінчилася конференція прав людини

Москва. — У вівторок, 15-го грудня тут закінчилася неофіційна шестиденна конференція прав людини, в якій взяло участь біля 400 осіб.

Організатори конференції заздалегідь винайняли бенкетні залі за 300 карбованців, однак у день відкриття конференції вони виявилися замкненими і засідання довелося перенести в кілька приватних помешкань.

На конференції обговорювалися такі проблеми як еміґрація, політв'язні, свобода віровизнання і совєтська офіційна пропозиція провести у Москві міжнародну конференцію з прав людини.

Один з організаторів конференції, голова пресового клюбу „Ґласность" літератор Лєв Тімофєєв у вівторок влаштував у своїй квартирі пресову конференцію, на якій повідомив, що совєтський уряд видав візи чотирьом учасникам конференції із З'єднаних Стейтів і дозволив прибути чехословацькому правозахисникові Янові Урбанові, однак відмовив кільком іншим американцям, а також делеґатам зі Західньої Німеччини і Польщі.

За словами Л. Тімофєєва, йому стало відомо про багатьох правозахисників з України, Середньої Азії, з Прибалтики та інших республік, яким уряд не дав можливости прибути в Москву на конференцію.

Як уже інформовано, у Львові були заарештовані колишні політичні в'язні — Вячеслав Чорновіл, Михайло Горинь, Іван Гель і вірменин Парір Айрікіян, коли вони сідали на поїзд, щоб від'їхати до Москви.

В конференції взяли участь швайцарець Геральд Наґлер, який очолює Гельсінкську федерацію, що базується у Відні і об'єднує 13 правозахисних організацій Заходу. Він заявив, що в січні федерація зробить спробу відправити в Москву делеґацію, яка повинна зустрітися з совєтськими чиновниками, щоб вияснити, наскільки щирі запевнення Кремля в справі про права людини.

Як заявив Тімофєєв, на конференції були підготовані численні звіти, резюме яких будуть представлені совєтській владі. „Протягом усієї конференції чиновники намагалися перешкодити її проведенню, — сказав він, — але ми люди вперті і будемо продовжувати свою діяльність, щоб добитися поліпшень".

В роботі конференції брали участь такі ветерани правозахисного руху як отець Ґлєб Якунін, вдова Анатолія Марченка — Лариса Боґораз і Сєрґей Ковальов.

Деякі учасники конференції, такі як Тімофєєв, виступають за діялог з владою. Однак колишній політичний в'язень Сергей Ґріґорянц не бачить сенсу в спробах знайти спільну мову з совєтськими чиновниками, які не визнають за представниками неофіційних організацій права на висловлювання своєї точки зору. „У нас не партія, — зауважив Тімофєєв, коментуючи ці розходження серед правозахисників, — і ми провоДили не партійну конференцію".

Райдер коледж навчатиме про Великий голод

Трентон, Н. Дж. — Український Громадський Комітет Трентону повідомляє про нову програму вивчення голоду в Україні у 1932-33 роках у Райдер коледжі.

Минулої весни Райдер коледж біля Трентону і Принстону відкрив Центр дослідження голокостів у світі, розпочавши його програмою про жидівський голокост спричинений нацистами. Тепер цей центр заплянував також дводенну програму про українські жертви голоду 1932-33 років. Це буде 6-7-го березня 1988 року. У неділю буде програма для загальної публіки та учнів від 14 року життя шкіл українознавства. У понеділок, під час дня буде спеціяльна програма для учителів історії та їхніх учнів із середніх шкіл та студентів університетів, стейтів Ню Джерзі, Пенсильванії, Ню Йорку та інших.

Доповідачами в обох днях будуть д-р Джеймс Мейс і д-р Мирон Куропась. Центр розшукує також свідків голоду, що могли б розповісти про ці події. Як частина цілорічної програми, центр буде записувати на тасьму спомини всіх очевидців; для тих, що не бажають щоб їхні прізвища були подавані — центр задержить довірочність назавжди, чи на певне число років.

Центр дослідів голокостів плянує розбудуватись як головний осередок таких архівних матеріялів на сході Америки. Він буде випозичувати матеріяли всім університетам. Якщо хтось має фотографії чи інші документи та видання про голод чи про українські жертви нацизму і комунізму під час Другої світової війни — їх можна висилати до того центру, або до Українського Народного Дому в Трентоні, для передання коледжу.

Для переведення дводенної програми про голод в Україні центр у Райдер коледжі потребує фінансової допомоги для покриття коштів програми, інформативних матеріялів для учителів та фінансування переписування з тасьми споминів очевидців. Для фінансової збірки на цю ціль, Український Громадський Комітет Трентону (голова інж. Іван Гафткович, секретар інж. Євген Кальман) відкрили конто в Українській Кредитівці. Комітет закликає всіх людей доброї волі висилати пожертви на: Ukrainian Holocaust Program at Rider Self-Reliance Credit Union, 981 1/2 Broad St. South, Trenton, N. J. 08611.

ЯЛИНКА В УІА

Ню Йорк. — Метропольтальний Відділ Українського Лікарського Товариства Північної Америки, влаштовує в неділю, 20-го грудня ц.р., о год. 3:30 по полудні „Сяточну ялинку", що відбудеться в приміщеннях Українського Інституту Америки, при 2 Схід 79-та вулиця.

УНС випустив інформативну брошурку

Джерзі Ситі, Н. Дж. — Український Народний Союз випустив нову інформативу брошурку в англійській мові, призначену для поширення серед зацікавлених забезпеченням і усіми можливостями, що їх дає своїм членам УНС.

Кольорова брошурка із стрічкою вишивки і писанкою та написом „Що в цьому є для нас?" подає на сімох сторінках буклету в стислий спосіб всі інформації потрібні кожному, що хоче знати про УНС, його працю та які користі має кожний, що забезпечиться в УНС. Читач довідується також про громадську активність УНС, про Союзівку, де можна перевести кожночасно вакації, та про новий дім для емеритів, що там побудований. Окремий розділ дає інформації про видання УНС, зокрема про щоденник українською мовою „Свободу", що появляється вже від 1893 року, і про англомовний „Український Тижневик", як також про місячник для дітей у двох мовах п.н. „Веселка".

Далі читаємо про можливість стипендій для студентів, що їх у висоті 150,000 дол роздає річно УНС, про фонд наглої потреби і спонзорування різних допомогових акцій. Великий вклад робить УНС у затримання української спадщини своїми грошовими датками на такі цілі як Енциклопедія Українознавства, фільми про історію українського населення та інше.

Подано також коротко дані про велику ролю, яку відограв УНС у своєму майже столітньому вже існуванні не лише як обезпеченева організація, але як одна із найбільших і найсильніших українських громадських установ.

Хоча нова брошурка видана в першу чергу для зацікавлення і притягнення нових членів, вона своїми короткими, але добре зібраними даними дає можливість усім пригадати собі і застановитися над величезним засягом діяльности Українського Нараодного Союзу, який продовж довгих років умів завжди пов'язати службу обезпеченевої братської організації з українськими громадськими і культурними завданнями.

НА ПРОЦЕСІ ДЕМ'ЯНЮКА ВІДКИНУЛИ ПРОХАННЯ ОБОРОНИ

Єрусалим, Ізраїль (АНЧЕЙН, тел.). — У середу, 16-го грудня ц.р., продовжував свідчити американський антрополог турецького походження Ясер Ісчан, після того, як оборонець, адвокат Павло Чумак заявив, що за англосаксонським правом, на якому побудована також ізраїльська правна система, прокуратура мусить виявити усі документи, які можуть послужити обороні і тому оборонці домагаються, щоб вони могли перечитати опінію про методи праці Патриші Смит, яку подав д-р Дон Орднер.

Після наради, однак, судді відкинули це прохання оборони, стверджуючи, що цих свідчень, як поданих „з другої руки", не можна брати поважно, а встановити факт, що така розмова між Д. Орднером і П. Сміт відбулася не має ніякої важливости і не може додати до процесу нічого нового. Судді порадили однак прокуратурі дати оборонцям листа, який має бути в руках П. Смит.

При цьому відбулася широка юридична дискусія на тему, що значить поняття документу у юридичній мові.

У дальшому перебігу процесу перепитувано свідка оборони Я. Ісчана на тему антропометрії. Він опрокидував методу розгляду знімок, що її вживав свідок прокуратури з Німеччини Райнгард Альтман, а зокрема опрокидував із наукової точки бачення твердження Альтмана, що знімки І. Дем'янюка показують 24 точки збіжностей, тому що в науковому світі прийнято лише окреслювати 10 — 11 точок. Я. Ісчан твердив також, що ніякий науковий експерт не може так, як це зробив Альтман говорити про ідентичність знімок, вживаючи окреслення, що є „велика правдоподібність".

Відтак Я. Ісчан, далі критикуючи зізнання Альтмана, заявив, що важко порівнюючи фота І. Дем'янюка зроблені в так різному часі і такі різні, з певністю переконувати, що це ця сама людина, тим більше, що тут немає ніякого маркантного обличчя, як наприклад, коли маємо до діла із обличчям відомих людей, як ось американського актора Джімі Дюранті, якого великий ніс є так характеристичний, що ніколи не можна було б помилитися. У випадку знімок І. Дем'янюка ніхто не може із 100 відсотковою певністю запевнити про їхню ідентичність і справа залишається неозначеною.

Після того ствердження антрополога, йому поставив питання суддя Дон Лєвін і цим переступив правила ведення розправи. Питання Лєвіна дальше торкалося знімок І. Дем'янюка. Він запитав Я. Ісчана, що було б якби відкинути взагалі першу знімку І. Дем'янюка, яка спірна, а зосередитися на усіх інших. Чи в такому випадку Я. Ісчан може встановити методою антропометрії чи на інших знімках є завжди одна і ця сама особа?

Відповідь Я. Ісчана була негативною. На його думку навіть коли відкинути першу знімку не можна антропометрією з певністю твердити, що на всіх знімках є ця і та сама особа, конкретно І. Дем'янюк, і тут тільки заява самого оскарженого може бути правдивою.

На тому закінчено допитування Я. Ісчана, а наступного дня темою розправи мала бути стрічка із зізнаннями П. Смит.

Слід підкреслити, що в середу, 16-го грудня, як і попереднього дня, заля розправ світила пусткою. На частину розправи привезли на залю групу шкільних дітей-друзів з-поза Єрусалиму, які в розмові з нашим кореспондентом заявили, що „їм казали, що І. Дем'янюк, це „Іван Ґрозний".

Нудьга і втома характеризують процес І. Дем'янюка

Джерзі Сити, Н. Дж. — Як інформують американські кореспонденти з Єрусалиму процес проти Івана Дем'янюка, що тягнеться вже 10 місяців, увійшов у період технічних подробиць і загального знудження.

В інтерв'ю з поодинокими громадянами Ізраїля, з журналістами і науковцями що його перевели кореспонденти „Крищен Саєнс Монітор" і „Філядельфія Інквайрер", показується, що навіть ті, які на початку процесу були всеціло переконані про вину І. Дем'янюка і про те, що це він є тим жахливим „Іваном Ґрозним" з табору Треблінка, тепер вже сумніваються чи можна його засудити, коли ніхто не може доказати із 100-відсотковою певністю, що це справді одна і та сама особа.

Щораз більше осіб порівнює цей процес до процесу Айхмана і стверджують, що теперішній процес, який зосереджується в першу чергу на ідентичности винного, не може мати повчаючого значення, на яке надіялися жидівські кола, і молодь Ізраїля втратила зовсім в ньому зацікавлення. Вони підкреслюють, що заля процесу тепер постійно світить пусткою і хіба заповниться, коли буде проголошений вирок.

Але навіть сам вирок викликає тепер питання тому, що на підставі ізраїльського права нацистського воєнного злочинця можуть засудити на смерть, але коли немає сумніву в його вину. У випадку Дем'янюка здається ніколи не буде 100 відсотків певности, що він це „Іван Ґрозний".

В АМЕРИЦІ

ВІЦЕПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ промовляючи на полуденку в нюйоркському Віста готелі для здобуття фондів на свою кампанію сказав, що він єдиний з усіх 11 кандидатів є найбільше кваліфікований продовжувати переговори щодо нуклеарного роззброєння з Совєтським Союзом, одначе він ще не довіряє зовсім М. Ґорбачову. У дальшому ході цього 1000-дол. полуденку перед 500 нюйоркчанами переважно бизнесменами і републіканськими політиками, Д. Буш назвав М. Ґорбачова „інакшим" політиком, одначе заповів, що повірить йому лише після того, як з Совєтського Союзу випустять 200,000 жидів, коли з Афганістану відійде 106,000 совєтського війська, якщо з Анголі буде відтягнено 30,000 кубинських вояків і лише тоді як Совєтський Союз перестане витрачати один більйон долярів на підривну роботу в Центральній Америці".

СЕНАТ ОДОБРИВ І ВІДІСЛАВ президентові Роналдові Реґенові, до підписання законопроєкт, щоб у містечку Плейнс, в стейті Джорджія, з якого походить колишній президент Джиммі Картер створити історичні місця. Цей законопроєкт уповноважнює Крайову паркову обслугу закупити теперішній дім Дж. Картера, як також дім його дитинства, будинок середньої школи та будинок залізничної станції, яка служила Дж. Картерові за головну квартиру в часі його виборчої кампанії. Федеральні фонди на здійснення цього проєкту будуть обмежені до суми 3.5 міл. дол.

КАНДИДАТ УРЯДУ ПІВДЕННОЇ КОРЕЇ ВИГРАВ ВИБОРИ

Сеуль, Південна Корея. — Ро Тае Ву, кандидат урядової партії, перемігши двох інших кандидатів опозиційних партій, Кім Юнг Сама і Кім Дае Юнґа, виграв президентські вибори, забезпечивши за собою несподівано високу підтримку виборців. У Південній Кореї, якою досі рядила військова хунта, зглядно нею назначений уряд, сповнилася на очах виборців і цілого народу стара, але яка правдива істина: де два б'ються, там третій користає.

Очевидно, обидві більші опозиційні партії і менші політичні групки, які хотіли позбутися керівництва теперішньої урядової партії, що їх підтримує військова хунта, закидають урядові по фальшування виборів, але жадна з них не змогла наявно доказати такого „фальшування" чи покликати на вимогу головної виборчої комісії свідків, які посвідчили б під присягою, що вони бачили чи знають про таке фальшування.

Висліди виборів, які проходили під наглядом спеціяльної трипартійної комісії і їх можна б назвати першими демократичними виборами в Південній Кореї, не розв'язують однак головних проблем в країні, і правдоподібно, не заспокоять амбіцій опозиційних партій. Не треба також виключати, що за кілька днів, тижнів, місяців на вулицях великих міст знову відбуватимуться бої між сотнями тисяч демонстрантів і поліцією та військом, за ці самі „принципові" справи, які повинні були бути вирішені голосами виборців, вибором нового президента країни і виявом своєї непримушеної волі.

Згідно з дотеперішніми інформаціями урядовий кандидат Ро отримав 36,5 відсотків усіх відданих голосів Кім Юнг Сам 27 відсотків, Кім Дае Юнґ 26 і два кандидати маленьких політичних партій, Кім Йонг Піл приблизно 8, а Шінг Єонг Іл 3 відсотки голосів. Лідери опозиції заповіли, не чекаючи навіть на остаточні висліди виборів, що вони протестуватимуть проти висліду, хоч вислід, нема де правди діти, наступив через їхню глупоту і виставлення двох, замість одного кандидатів. Математика тут цілком проста: 27 і 26 відсотків є 53 відсотки голосів, проти 36,5, що їх отримав урядовий кандидат. Але, як кажуть, глупота немає меж.

Деякі опозиційні фанатики заговорили навіть про початок революції у Південній Кореї, а це вже кримінальна справа і тому не треба виключати, що „глупі революціонери", знову попадуть за ґрати тюрем не з вини уряду.

Політичні спостерігачі кажуть, у зв'язку з вислідом президентських виборі, що правдоподібно не буде основних змін уряду у ділянках закордонної і внутрішньої політики та співпраці Південної Кореї із З'єднаними Стейтами Америки та іншими демократичними державами світу.

У СВІТІ

ЗАХІДНІ ДИПЛОМАТИ, акредитовані кореспонденти і деякі принагідні відвідувачі Кабулю заявили, що совєтські окупаційні і вірні режимові військові частини приготовляються до великої офензиви проти антикомуністичних повстанців муджагединів, які захопили місто Хост розположене приблизно 90 миль від Кабулю і перетворили його на свою випадову базу проти Кабулю. В напрямі названої місцевості пересуваються великі військові частини. Також збільшився рух військових літаків у прикордонній полосі між Афганістаном і Пакістаном, тому пакістанський уряд наказав пересунути в околицю кордону більші військові відділи і поставив у стан поготівля летунські ескадрилі. Пакістанський уряд, на думку політичних спостерігачів, правдоподібно реагуватиме дуже гостро проти порушення його території, не зважаючи чи кордон переходитимуть чи перелітатимуть совєтські чи афганські військові відділи і літаки.

СОВЄТСЬКЕ АҐЕНТСТВО ТАСС повідомило про страйк робітників машинобудування у Ярославлі. Закінчивши зміну робітники розвинули плякати і малі транспаранти і помаршували до адміністративного будинку. На плякатах було написано: „Ми підтримуємо перебудову і „гласность", але ми за скороченням праці до вісім субот". Досі робітники мусіли відпрацьовувати, згідно із зарядженням керівництва, 20 субот. Робітники зустрілись з генеральним директором підприємства Віталієм Долецьким. Він пообіцяв делеґатам робітництва скликати в скорому часі зібрання робітників в цій справі і поставити на порядок нарад їхнє прохання. ТАСС наводить слова Долецького, який заявив делеґатам: „Ми разом працюємо і тому разом повинні вчитися демократії. Ваше потягнення є наукою для інших, як треба поступати". Такі інформації ТАСС появляються рідко. Подібні випадки колись режим напевно був би осудив і винні стали б перед „судом справедливости".

ЗМОТОРИЗОВАНИЙ ВІДДІЛ ізраїльської армії, підтриманий танками і гелікоптерами, заатакував в південній частині Ливану бази і казарми ливанських мусулманів-шіїтів, які належали до проіранської фракції Аллаха. Інформації з Близького Сходу надходять різні. Головне командування ливанської армії говорить про шість вбитих і 25 поранених шіїтів. В Єрусалимі представник ізраїльської армії заявив, що були поранені також два ізраїльські вояки. Один із західніх дипломатів, який не бажав бути названим, заявив, що в дипломатичних колах існує побоювання, що воєнний конфлікт на Близькому Сході може поширитись.

В РАЙОНІ ҐАЗИ, НА ЗАХІДНЬОМУ березі ріки Йордан, конфлікт між місцевим арабським населенням і окупаційною ізраїльською армією і поліцією продовжується. Араби, зокрема, палестинці, кажуть: „Убийте нас усіх, або забирайтесь з наших земель; окупація чужої території не може тривати вічно". Відстрілюючись, вояки вбили ще кілька арабів і поранили декількох, збільшуючи тим самим напругу конфлікту, який дістав широкий розголос у світі і про нього заговорили усі засоби масової інформації. Конфлікт викликав також незадоволення в багатьох арабських країнах, які зарядили часткове поготівля своїх армій, щоб бути готовими на випадок поширення конфлікту.

СОВЄТСЬКИЙ ЖУРНАЛ „Огоньок" надрукував уривки з роману Боріса Пастернака „Доктор Живаго". Це перша публікація частин з роману контроверсійного автора, писання якого довгий час було заборонене в Совєтському Союзі. Публікація уривків попереджена вступним словом Дімітріля Ліхачова, який очолює створений минулого року в СССР культурний фонд. Ліхачов називає роман „Доктор Живаго" ліричною автобіографією письменника який переживав роки війни і революції. До друку підготовляються також твори „Собачєє серце" Булґакова і „Ми" Замятіна

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Афганістан — могила імперії?

Один із найвидатніших американських синдикованих журналістів Вілліям Баклі, консервативний республіканець, льояльний однодумець президента Реґена, має власну телевізійну годину на каналі „13", так звану „Файрінґ лайн". У минулу суботу він дебатував на цій телевізійній годині з двома фахівцями афганської проблеми. Від грудня 1979 року Афганістан став міжнародною проблемою, яка існує по нинішній день. Тоді Совєтський Союз підтримав опозиційний рух проти тамошнього комуністичного режиму Абдуллаха Аміна і вислав 120,000-ну армію. Хоч Амін був комуністом — большевицький режим Леоніда Брежнєва вважав, що він замало льояльний і слухняний, і Аміна розстріляли і наставили новий, цілком московському політрукові підпорядкований уряд Бабрака Кармаля. Але Москва — як завжди — не рахувалася з автохтонним народом і в даному випадку грубо перерахувалася.

У Афганістані розпочався партизанський рух проти режиму Кармаля і проти окупантської армії Совєтського Союзу. З-посеред 15-мільйонового населення країни один мільйон втік до сусіднього Пакістану. Америка активно почала підтримувати партизанів і допомагати Пакістанові грішми, матеріялами і зброєю. Зчасом партизанка позбулася первісного хаотичного й імпровізованого спонтанного характеру і, переходячи вишкіл з американськими підстаршинами в Пакістані, набрала характеру щораз краще зорганізованої і плянової війни проти окупантів, Америка доставляла партизанам навіть проти летунські ракети, які збивали совєтські літаки. Большевики повели жорстоку тактику фізичного винищування народу, вистрілюючи з гелікоптерів цивільне населення та зрівнюючи зі землею цілі оселі. На жорстокість партизани відповіли жорстокістю. Партизани, користуючись підтримкою місцевого населення, якого не можна винищити без решти, запускались під саму столицю Кабуль. Фахівці вираховують, що совєти втратили в Афганістані вже 100,000 вбитими і десятки тисяч раненими вояками. Московський штаб відтягає одні частини і заступає їх іншими. Відносини в Афганістані стали такими, що совєтські вояки бояться вже появлятися поза Кабулем вночі, а в самому Кабулі танки на вулицях пильнують порядку. Водночас совєтська окупація Афганістану стала щораз гострішою міжнародною проблемою. Коли президент Джіммі Картер у протесті проти окупацій Афганістану проголосив бойкот тодішньої Олімпіяди у Москві, то англійський президент Міжнародного Олімпійського Комітету не погодився, бо, мовляв, спортовий рух не треба вмішувати в політику. Зчасом такий підхід став вже зовсім нісенітний. У всіх міжнародних конференціях з участю СССР виринає проблема окупації Москвою Афганістану. Вона виринула й під час переговорів у Женеві про припинення перегонів у зброєнні між СССР і ЗСА. Ґорбачов придумав „компромісову" розв'язку. Мовляв, совєтський уряд відкличе свої війська з Афганістану під умовою, що Америка припинить допомогу партизанам, їм проголосять амнестію, але вони мають скласти зброю і включитися в реґулярну афганську армію з існуючим, вірним Москві, комуністичним режимом. Очевидно, однаково провід афганських партизанів, як і Вашінґтон так Пакістан такий „компроміс" відкинули. В минулотижневій своїй промові президент Реґен знову підкреслив, що афганський нарід має дістати право вирішити свою волю у вільних і непофальшованих виборах і СССР мусить припинити окупацію Афганістану.

На згаданій вгорі телевізійній дебаті Вілліяма Баклі про Пакістан звернено увагу на найбільш для Москви небезпечний момент. 15 мільйонів населення Афганістану — це у 100 відсотках мусулмани, хоч двох різних сект. Але між 18 „республіками" СССР, Узбекістан, Азербайджан, Таджикістан і Туркменія — це все здебільшою мусулмани. Корінні росіяни становлять тепер 52 відсотки всього населення СССР. Найбільший природний приріст виявляють мусулманські народи. Фахівці вираховують, що з початком наступного сторіччя корінних росіян буде вже меншість і що тоді невідхильно прийде зріст відосередкових рухів. — Але ж і поза СССР увесь арабський світ — і такі неарабські країни, як Іран — це теж мусулмани. Разом мусулмани, з Туреччиною включно, нараховують у світі 2 більйони осіб і стоять в релігійному реєстрі народів на першому місці.

Якщо Москва далі окупуватиме Афганістан, то може прийти не лише до масового вибуху мусулманського протесту, але й до катастрофи в цілій совєтській імперії.

Анна Білик

АВТОР ТІНЕЙ

II.

„Звідки вітер віє", вказує й інше твердження Шевця. Для нього неприємні факти є однозначними антисовєтськими наклепами, а відверті слова учасників Українського культурнологічного клюбу — це організовані антисовєтські витівки західніх агентів. Цей тон не новий в Україні, ще не так давно Микита Хрущов на XX з'їзді КПСС говорив про трагічні наслідки переслідування політичних і військових діячів, яких теж осуджували за антисовєтську діяльність і не один показовий процес проводили. Останньо про це пригадала дружина Бухаріна, вимагаючи від Ґорбачова повної реабілітації свого чоловіка. В уяві Шевця не міститься, що люди здатні самі думати і робити висновки без партійних вказівок і директив, до яких Швець привик змалку. Інакша думка, як та, яку дозволяють директиви, викликає у раба сталінської ідеології підозріння в антикомунізмі, а що кореспонденти й працівники „Голосу Америки" скористались з нагоди й відвідали засідання УКК, то у вільному світі нікому й на думку не спало б бачити в цьому злочин, бож ідеться про інформацію, а завданням всякого журналіста у вільному світі є збирати й поширювати інформації й вісті. Для Шевця ж присутність журналістів, та ще й з імперіялістичної і капіталістичної Америки є явним доказом „звідки вітер віє". Автор статті чомусь не пригадав собі академіка Сахарова, який не лише брав участь у неофіційних засіданнях, але й давав інтерв'ю капіталістичним журналістам. Крім того, він і досьогодні публікує свої статті в неофіційних виданнях, відверто протестує проти безглуздої війни в Афганістані й закликає найвищий представників СССР скінчити цю війну й вивести совєтські війська з Афганістану. Правда, це в Москві, а Київ далеко від Москви. Тут я змушена дати за правду моїм знайомим, що в Києві до реформного курсу ще не дійшло. Я не хочу зараз ставити Москву за приклад, бо у Москви свої проблеми і там мені багато чого не подобається. Але мене глибоко заторкнула стаття Шевця, бо вона мені пригадала яничар не тільки з часів козаччини, але й після Жовтневої революції та зокрема під час сталінського терору по всьому СССР. Мені боляче стало читати статтю людини, яка прикривається загальними фразами відомої сталінської беззаконности, коли вистачило одного префікса анти- і людину розстрілювали, чи запроторювали до в'язниці або на Сибір. Отже, йдеться не про „театр тіней", а про тіні сталінщини, яка в мозку шевців запустила глибоке коріння.

Швець навіть у слові „пан" знайшов щось антисовєтське. Саме слово можна знайти майже в усіх словниках, але антисовєтським, а може й антиукраїнським воно стане, якщо Швець досягне титулу академіка і члена Політбюра. Громадяне Швець, якщо вас можна громадянином назвати, нам, вам і світові відомі часи, коли подібні до вас товариші штучним голодом знищили чверть людності України, коли товариш Сталін давав розстрілювати товаришів, коли товариші Сталін і Гітлер поділили Европу, а потім розпочали Другу світову війну. Але ще ніколи не спало на думку добачати у слові товариш злочинця, бож не у слові товариш справа. Отже, шевцям і питання мови треба залишити для мовників. Притому не слід забувати, що можна бути й паном думки, про що, певно, промовляючий на зборах УКК й думав.

Швець вже з дитинства привик, що завжди існувала режисура піонерських, комсомольських, а потім партійних зборів. Завжди вже заздалегідь були готові промовці й резолюції. Не дивно, що він не здатний збагнути, що люди на вільному засіданні Українського культурологічного клюбу можуть виступати вільно без догляду згори. А коли нема гори, то треба її придумати, а щоб придумати, то для чого свій мозок напружувати, коли вже споконвіку існує імеріялізм, колоніялізм і т.з., а тут напрошуються самі слова, які так добре відомі українській людності — антисовєтський, актикомуністичний, антипартійний — та ж не один поплатився життям за такі звинувачення і то ще дуже недавно. Звичайно, Швець хитрий, він не звинувачує усіх учасників у „анти" — бо це б могло

(Закінчення на стор. 4)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Оксана Бризгун-Соколик

Л. Борушенко, піяністка з Бразилії, в Торонто

З нагоди 5-го Конгресу СФУЖО виступила із своїм власним речиталем в Торонто Лариса Борушенко з Куритиби, Бразилія.

Концерт відбувся 23-го листопада в Концертовій залі Королівської Консерваторії. Влаштувала його Мистецька Рада Комітету Українців Канади в Торонто.

Л. Борушенко закінчила свої музичні студії в Курибиті, здобуваючи золоту медалю своєї школи (Парана Коледж Музики і Мистецтва). На дальші студії пішла до музичної школи Джуліярд в Ню Йорку, а потім студіювала в Моцартеум у Зальцбурзі, Австрія. Брала участь в музичних конкурсах і здобула нагороди в Баія, Сао Паольо та Ріо де Жанейро. Виступала зі симфонічною оркестрою університету Парани, також як член камерних груп, чи фортепіянових дуо.

Програма Лариси Борушенко була цікава та нова для слухачів: це були незнані нам бразилійські композитори, як і кілька творів Шопена та українські композитори.

Концерт почався групою трьох творів Гейтора Вілла-Лобоса „Ас трес Маріяс" та „О краво брігоу ком а роза". Твори цього найбільшого бразилійського композитора ми слухали з приємністю, відчувалася бразилійська атмосфера, з групи бразилійських композиторів композиційно вони були найцікавіші, технічно найбільш скомпліковані. Піяністка їх виконала з легкістю, темпераментом, ми з першого тону наче перенеслися в інший край, в іншу атмосферу звукового малюнку.

Бенто Мосорунґа є найважливішим композитором Парани. В більшості композицій використовує він регіональну тематику. Його „Тардес де Куритіба" та „Ондас до лапо" — це вальси легкого жанру з рішучим заторкненням романтики і темпераменту Південної Америки.

Останнім бразилійським композитором був Ернесто Назаре. Його твори характеризує цікавий ритм — це впливи Ріо де Жанейра. Л. Борушенко виконала переконливо приємні „Одеон" та „Апангеі-те кавакінго". Е. Назара є улюблений бразилійський композитор, який жив у часах німого фільму і багато його фортепіянової музики була власне й творена для супроводу фільмів.

На закінчення першої частини піяністка виконала два вальси Шопена і фантазію-емпромтю оп. 66 Шопена.

По перерві ми почули „3 українські народні пісні" Лисенка: „Без тебе Олесю", „Пливе човен" та „Ой, зрада, зрада". Приємні для уха, виконані з щирістю та гарним співучим тоном. Три контрастні „Прелюдії" Барвінського — ч. 2, 3 і 5 та темпераментна-бурхлива

(Закінчення на стор. 4)

Ф. Лукіянович

ПРОГНОЗИ ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГРИЩ

У Сеулі, столиці Південної Кореї, мали б відбутись у вересні 1988 року літні Олімпійські Ігрища, натомість неясність внутрішньо-політичної ситуації цієї країни, викликає сумніви чи в такому хаотичному стані як вона тепер перебуває, Ігрища взагалі можуть відбутись. Постійні демонстрації і протести проти президента Чуна та його протеже у виборах, арешти та неспокої у цій країні не віщують нічого доброго.

Вогню до оливи доливає постійно уряд Північної Кореї, якому Міжнародний Олімпійський Комітет (МОК) приділив до переведення п'ять видів спорту, але Північна Корея вимагає додаткових трьох вирішних ділянок на своїй території і тому уряд цієї країни ще не дав своєї згоди на участь в Ігрищах.

Справу скомплікував нещодавний вибух-упадок південно-корейського літака, бо підозрівають, що ця катастрофа, що коштувала життя 115 людей, була спричинена агентами Північної Кореї для підірвання довір'я до повітряного транспорту Південної Кореї.

Передбачаючи можливість труднощів та провокацій на демаркаційній лінії, Уряд ЗСА запропонував висилку морської фльоти до корейських вод під час відбуття Ігрищ, щоби не допустити до небажаних дій з рамени Північної Кореї, але, на жаль, теперішній уряд відхилив цю пропозицію.

Пронюхуючи, що тут пахне зелененького кольору зарібком, до Льозанни Швайцарії, місця осідку МОК-у, вплинули два письма. Перше, від міста Лос Анджелесу, господаря Олімпійських Ігрищ в 1984 році, що заробили 11 мільйонів дол. на бизнесі, а також від Риму, господаря тількищо у серпні відбутих міжнародних легкоатлетичних змагань та господаря Ігрищ у 1960 році.

Як би це не було, для Самаранча, ґолови МОК-у, — це прекрасна нагода посвіти чи полисіти, бо до Олімпійських Ігрищ залишилося ще тільки десять місяців, а він, бідняга, сам не знає на чому стоїть.

На сопках у Калґарі — як „по маслі"

Бодай так звітують кореспонденти, які з'їли зуби свої в цих справах, і немає ніякої причини їм не вірити. Ось що вони звітують: церемонії відкриття та — заключні мали б відбутись на площі футбольної дружини „Стампід", проте, ще в половині листопада запалено смолоскипи Олімпії, і естафетами, він вже прямує до місця призначення. Трикратні медалі — золоті, срібні та бронзові, готові тільки начіпити тасьми на них. Компанії, що заінсталювали ці удогіднення, перевірили мікрофони, голосники, та взагалі телекомунікацію. Місто перевірило засоби додаткового транспорту, запас харчів, місцевий комітет, за прикладом Монтреалю, має під контролею, щоби виключити здирство цін, список кімнат готелів, мотелів та приватних приміщень.

Влаштування — бездоганні

Що канадці можуть зорганізувати Олімпійські Ігрища на високому рівні, було доказано в 1976 році в Монтреалі, а також і влаштувати Експо в 1967 році. Браво цій малій своїм населенням країні, бо тільки 25-мільйоновій — супроти 246-мільйонової держави ЗСА.

Тут одне вияснення. У 1980 році зимові Олімпійські Ігрища організував у Лейк Плесіді місцевий комітет, на чолі із священиком, який поняття не мав про широкий закрій такої імпрези, тому й зазнала вона повного провалу. Це викликало неоправдані закиди на адресу ЗСА, що із цим фактично нічого спільного не мали. Щоби на будуче оминути такі компромітації, Стейтовий департамент рішив встрянути в такі організації міжнародного маштабу.

Для гокею та ковзання — у Калґарі стоїть до диспозиції п'ять літ тому збудований Саддл Довм (бо у формі сідла) поємністю круглo 20,000, а для перегонів швидкости — тількищо викінчений стадіон Оваль, із обводом на 400 метрів, єдиний на цьому континенті. Тут, як предсказав п'ятикратний медаліст Ерік Гайден із ЗСА, впадуть всі дотеперішні рекорди, з огляду на контрольовану твердість льоду, відсутність вітру та опадів. А двократний золотомедаліст 1948 — 52 років, Дик Баттон, що перший виконав три обороти у повітрю, передбачає, що тут виконають „квад" (квадрупл — чотири) повні обороти у повітрю.

Із поблизької гори Аллан, пристановище та заповідник 194-ох круторогих баранів та диких овець, що сягає 7,448 стіп, виселили їх шляхом транспорту чи заманили поживою на другий схил гори, і тут відбудуться скоки, лещатарські перегони та влаштовано трасу для перегонів у санчатах (бабслед). І ось вам віз та перевіз Ігрищ, а як вони відбудуться, то побачимо на телебаченні.

Кошти передачі

Ви, глядачу телепрограм, навіть не усвідомляєте собі, що коштуватиме передача тих 100 годин на протязі 16-ох днів від 13-го — 28-го лютого наступного року. Оце, вперше, в 1960 році, передавали, як велику новість, зимові Ігрища із Скво Валей, Каліф., за 50,000 долярів.

Хтось скаже, що це історія минулого, бо вже у Лейк Плесіді (1980 р.) передача коштувала 15,5 мільйонів дол., у Сараєві (1984 р) 91 мільйонів дол., а у Калґарі, (в 1988 р) 309 (!!) мільйонів долярів.

Передаватиме Ігрища Ей-Би-Сі тепер, як і в минулому, із заявою, що в цій передачі компанія не зможе заробити нічого, бо оплачує 42 відс. коштів інсталяцій — за вийнятком цих, що вже побудовані. В кожному разі, із рамени організаторів Олімпійських Ігрищ проявляється тенденція „натягнути" якнайбільше продуцента, тому, за всіма правдоподібностями, такі передачі, якщо відбудуться, то будуть у спілкуванні із каблевими компаніями.

Компанія ставить на коментаторів найкращі сили як Дика Баттона, Пеґґі Флемінґ, Еріка Гайдена і їм треба заплатити. На 96 відс. комерційні оголошення заповнені, по 285,000 дол, за тридцять секунд, що припадає на 28,500 дол, за секунду. І так, Олімпійські Ігрища кожного чергового разу коштуватимуть більше і більше долярів.

Іриней Верес

Кремлівський вертеп у Вашінґтоні

В Вашінґтоні більший шов —
*це прибув цар * Ґорбачов.*
Буде коляда — да-да!
Він привіз кремлівську зірку,
цю довірку — перевірку,
свіжа срунда.

З ним прибула — коб здорова! —
теж Раїса Ґорбачова —
вертепна коза;
гарні очі, гарне личко,
та погану має звичку:
коверзує коверза.

Побував тут вже Хрущов.
Що ж прийшов і відійшов.
В нього славний черевик,
та поганий міхоноша,
всюди пхав він свого носа,
аж дістав по носі й ... пшик!

Мов медведя на мотузці,
привели й Брежнєва в гості,
чи на сміх, чи то на кпини.
Він від дуру, чи від трунку
морду пхав до поцілунку...
З чим, пробачте, до грабіни.

Та неповний це рапорт:
де подівся кремлівський чорт?
Без чорта вертеп, мов без Сталіна держава зла!
Не журіться! Є Раїса,
та хитріша і за біса,
перехитрить і осла.

** коректа цензора: має бути „цап", а не „цар"; царів вже нема в країні соціялізму; не перевелись ще цапи.*

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ В. ЧОРНОВОЛА ДО М. ҐОРБАЧОВА

IV.

Гадаємо, при підготові до такого пленуму членам ЦК КПСС не зайве було б познайомитися і з нашими критичними виступами з національного питання, особливо з відомою книжкою українського літературного критика І. Дзюби „*Інтернаціоналізм чи русифікація?*" де узагальнені і марксистсько-ленінські погляди на національне питання, дійсне становище найбільшої (після росіян) нації Совєтського Союзу, бо за проминулі після написання книги 22 роки становище не тільки не покращало, а завдяки зусиллю щербицьких, федорчуків, та інших значно погіршилося. (Між іншим на останньому пленумі правління Спілки письменників України, підіймаючи питання мовної політики на Україні, промовці чи не дослівно повторювали думки добре відомої їм праці І. Дзюби, але в нікого не стало сміливости і шляхетности хоча б згадати з подякою ім'я присутньої в залі людини, яка сказала цю правду в роки застою і безгласности, потрапила за це за ґрати, де їй з професійним знанням справи „ламали хребет", змушуючи каятися і просити помилування, чим прирекли на довгі роки творчої бездіяльности... Факт, що добре характеризує справи із гласністю сьогодні на Україні).

Хочеться думати, що серйозно аналізуючи національні проблеми Союзу, Ви злегковажили лакейські запевнення деяких напівпатріотів-напівкар'єристів від літератури, що „рука Москви", мовляв, ні при чому, що все лихо йде від домашніх „обрусілих інородців", що на свій розсуд Бог-знає, що виробляють у власних республіках. Така собі гарненька казочка про доброго тата Карла у центрі й лютих Карабасів-Барабасів на місцях... Але ж „обрусілі інородці", представляючи занадто відомого в нашій історії яничарства, самі собою не народжуються, вони — продукт „великої політики". І рука Сталіна, що перекреслила ленінську національну політику, організувала страхітливий голод на Україні в 1933 році, знищила цвіт української інтеліґенції, — це була якраз „рука Москви". Рука Хрущова, що хоч і припинила репресії, але не змінила сталінської національної політики, санкціонувала шкільну реформу, яка привела до швидкого викорінення української національної школи в усіх середніх і великих містах республіки (трохи краще становище тільки в деяких західніх областях менше „інтернаціоналізованих" хоч і тут добрики добре попрацювали), до вигнання рідної мови із вузів, — це теж була „рука Москви". Рука Брежнєва, яка викинула із конституції „суверенних республік" найсуттєвішу ознаку цієї суверенности — згадку про рідну мову як державну (відстояти її ціною народних бунтів вдалося тільки закавказьким республікам), яка замінила П. Шелеста, що хоч трохи піклувався про інтереси свого народу і його культури, лакейськи покірним Щербицьким, що відразу ж почав штурмувати русифікацію, — це також „рука Москви". Як і рука Андропова, яка послала на Україну із центрального апарату КҐБ для розгрому національно-культурного відродження 60-их років „обрусілого інородця" Федорчука. Дуже хотілося б вірити, що зараз в умовах розпочатої Вами демократизації, „Москва", нарешті, простягне молодшим" братам із „рівноправного" союзу руку без традиційної „єжової рукавиці".

Уважно, а не заради коньюктурної цитатки, читаючи останні роботи Леніна з національного питання, зовсім не важко зауважити, що „обрусілих інородців" Ленін згадує тільки в окремому випадку (у зв'язку з „пересолами" Сталіна й Орджонікідзе), головну ж загрозу бачить у „зловживаннях істино російського взірця", що їх неминуче несе з собою централізація, і постійно застерігає від „навали істино російської людини, великороса, шовініста, по суті падлюки й ґвалтівника, яким є типовий російський бюрократ". Краще не скажеш!

На пленумі, партконференції чи черговому з'їзді партії треба, нарешті, вирішити справу з вилученням з партійної програми тези про очікуване десь у туманному майбутньому „злиття націй" (пропозицію таку вже висував у пресі, здається, Чингіз Айтматов). Теоретично необґрунтована, висмикнута із Маркса (що уявляв перемогу соціялізму відразу у всіх чи більшості розвинутих країн і під „злиттям" розумів насамперед ідеологічну і економічну єдність цього так і нествореного соціялістичного конґльомерату, а не викорчування національних культур, тим більше не поглинання однією мовою і однією культурою решти), штучно пристосована до умов однієї багатонаціональної країни, ця сумнівна теза виявилася доброю „теоретичною" підмогою „типовому російському бюрократові, падлюці і ґвалтівникові" та його годованцеві „обрусілому інородцові". Неспроможний упоратися з іншими партійними плянами і прогнозами („в основному" побудувати за 20 років комунізм, справитися із завданнями п'ятирічних плянів, нагодувати напівголодну країну тощо), „типовий російський бюрократ" надолужував там, де не треба багато розуму й вміння, достатньо лиш адміністративного „горіння", тобто активно „зближував" нації: доводив до абсурду централізму, штучно перемішував населення, успішно виганяв неросійські мови із партійних, совєтських органів, з господарських і культурних закладів, із шкіл, вузів, кіна, преси, видавництва, таврував як вияв „буржуазного націоналізму" будь-які заперечення чи критику, непокірливих пригноблював і душив, не зупинявся перед таким невідпорним аргументом утвердження своєї правоти, як тюрма... Програма партії в ідеалі — документ науковий, що вказує конкретні завдання і конкретні шляхи. Тож чи варто ворожити, що буде через віки із великою різноманітністю національних мов і культур світу (кращі розуми людства, не зачаклованi партійними догмами думали і думають, що зведення цієї різноманітности до єдиного знаменника було б катастрофічною втратою для загальнолюдської культури) і заохочувати таким чином войовничий шовінізм, якому не терпиться запровадити таку бажану кожному диктаторові і бюрократові одноманітність, не відкладаючи справу в глибину століть?

Продовження буде.

Зрозуміння ваги Українського Музею в Ню Йорку

М. Кобзей з бандурою власного виробу.

Відділи Окружної управи СУА Північного Ню Йорку — Рочестер, Баффало і Сиракюзи — відзначили 13-го вересня ц.р. День Українського Музею. Імпреза увінчалася великим моральним і матеріяльним успіхом. Чисельна українська громада взяла участь та щедро жертвувала на розбудову Українського Музею в Ню Йорку.

Одним із гостей на імпрезі був мешканець Рочестеру, емерит у похилому віці Михайло Кобзей, який від молодих літ мав замилування до різьблення по дереві. Сам він родом із Солотвина, недалеко Івано-Франківська, опинився в таборах переселенців, як і ми усі. Там він провадив малярську різьбарню і столярську майстерню та почав виробляти бандури. До Рочестеру приїхав у 1950 році. Коли тут створився танцювальний гурток „Черемош", Михайло Кобзей, приятель молоді, заохотив учасників гуртка вчитися виробляти бандури і навіть учив гри на цьому інструменті. Бандури М. Кобзея знані по усій Америці, бо зацікавлення цим інструментом росло, а бандур було обмаль й був на них збут. Крім бандур він почав виробляти цимбали, а у вільний час різьбив по дереві.

Самітний й уже немолодий Михайло Кобзей рішив розстатися зі своїми улюбленими предметами українського музичного мистецтва і в День Українського Музею пожертвував для нього довголітню працю своїх здібних рук — бандури, цимбали, два дерев'яні драбинясті вози (однокінку і двокінку), оленя та мініятюрні скрипки з футлярем на них. Віримо, що М. Кобзеєві тяжко було прощатися з витвором праці його рук, одначе зрозуміння і любов українського народного мистецтва перемогли. Відтепер усі відвідувачі УМ матимуть змогу подивляти його мистецьке ремесло. Окружна управа СУА вдячна за його щедрість та бажаючи ще довгих літ прожити вірить в те, що це був тільки початок жертвенности М. Кобзея для Українського Музею в Ню Йорку.

Марія Крамарчук

Українська православна церква св. Миколая в Маямі

Історія української православної церкви св. Миколая в Маямі починається в 1951 році, що є живим свідком відваги, далекозорости та досягнень малої групи людей. Вона є доказом відданости і героїчної посвяти та невпинної праці людей сильної віри, які з великої любови до рідної Церкви не боялися взятися до здійснення своїх ідей, не зважаючи на перешкоди і трудноші на протязі 36 років їх існування.

Причин до організування УПЦеркви св. Миколая було декілька. Піонери-основоположники церкви св. Миколая пішли слідами тих братів православних українців, що в 20-их роках були вірними членами матірньої УАПЦеркви в ЗСА, яку очолював Архиєпископ Іоан Теодорович. Основоположники-піонери вважали, що мусять охоронити свою Церкву від латинізації; другою причиною їхнього рішення було те, що вони бажали повністю затримати свої українські традиції включно з календарем старого стилю та зберегти своє національне обличчя і провадити свою роботу в новій країні, куди їх закинула доля. При цьому бажали допомагати своїм братам і сестрам у боротьбі за визволення України. А третьою найбільшою причиною був безпечний вплив відродження Української Автокефальної Православної Церкви в 1921 році, коли УАПЦерква в Києві на Всеукраїнському православному церковному соборі проголосила себе вільною і незалежною від російської православної церкви. Ця історична подія мала глибоке значення та благодатний вплив і на духову єдність УПЦеркви св. Миколая в Маямі.

Велике признання і честь всім піонерам, які заснували УПЦеркву св. Миколая: прот. о. Теодосій Дятилевич, Ольга і Лев Базилики, Розалія і Теодор Стеки, Петро Галушка, Микола Максимович і Дмитро Чутро.

Церква св. Миколая стала фортецею українського життя, сильно заохочувала своїх вірних до національної праці. Розвинулася широка і багатогранна програма, яка протягом довгих років розросталася і зробила цю малу групу парафіян добре відомою національною групою в південній Фльориді та представником українства серед американського суспільства.

Богослуження відбувалися в купленому будинку, що його посвятив Владика Архиєпископ Мстислав 23-го лютого 1958 року. При церкві було зорганізовано парафіяльне Сестрицтво св. Ольги, члени якого допомагали церкві, особливо в збірці грошей для купна площі під будову нової церкви, яку куплено за 21 тисячу долярів на розі 26-ої вулиці і 15-ої авеню, Норт Вест в Маямі.

Великою подією в житті громади була канонічна візитація Владики Архиєпископа Іоана Теодоровича, першого Митрополита УПЦеркви в ЗСА, яка відбулася 26-го січня 1959 року в час ювілею десятиліття існування парафії.

На загальних зборах парафії 2-го вересня 1959 року головою парафіяльної управи був обраний Іван Воловник. На цих зборах було обрано і будівельний комітет у такому складі: В. Іскрижицький, М. Марад, О. Лисий і В. Подубинський. Організовано церковний хор, яким керувала довгі роки безкорисно Юстина Воловник. При парафії існували: школа українознавства, яку провадила О. Подубинська, і недільна школа релігії, якою за вказівками о. ігумена Святослава Маґаляса провадила Катерина Годівська.

Завдяки відданій праці о. настоятеля ігумена С. Маґаляса і жертвенних членів громади, церква зросла в членстві і фінансах. У 1962 році розпочато інтенсивну збірку грошей на будову нової церкви на власній площі. Доручено Валентинові Іскрижицькому виготовити пляни та ухвалено розпочати будову нової церкви. Головою парафіяльної управи на той час був Володимир Черватюк.

У лютому 1968 року новозбудовану церкву посвятив Владика Іоан Теодорович. Згодом побудовано церковну залю і резиденцію для священика.

Духовними провідниками парафії були: прот. о. Теодосій Дятилевич, ігумен о. Святослав Маґаляс, прот. о. Василь Булавка, прот. о. Дмитро Савка, протопресв. о. Федот Шпаченко, прот. о. Михайло Горошко, прот. о. Михайло Михайлюк, прот. о. В. Покотило, прот. В. Попко і теперішній настоятель протопресв. о. Степан Біляк (від 1983 року).

В сучасну пору при церкві св. Миколая існує церковний хор, яким останні два роки керував дириґент Осип Головацький, а перед ним довгі роки керував хором інж. Теодор Хохітва, якому належиться щира подяка за його наполегливу працю для громади, яку він виконував безкорисно аж до часу, коли він відійшов на заслужений відпочинок, з огляду на стан здоров'я. Головою хору є завжди невтомний Петро Доброноженко, заступник голови парафіяльної управи, який виконує обов'язки дяка, а також і дириґента.

З прибуттям нових парафіян з інших українських православних парафій, які напостійно переселилися до соняшної Фльориди, парафія значно зросла в членстві і збагатилась моральними й матеріяльними здобутками. Придбано п'ять церковних риз, які подарували побожні й жертвенні парафіяни: Тамара Іванюк (білу ризу), Олексій і Анна Ваглаї (жовту), Петро і Людмила Доброноженки (фіолетову), Степан і Тамара Фаберовські (зелену) і Олена й Ольга (мама й дочка) Кузишини (багряну ризу). Крім того придбано чашу (срібну, позолочену з орнаментами емалі) за 1,500 і другу чашу за 425 долярів. Жертводавцями першої чаші є майже всі парафіяни і прихожани-гості, а другої — о. Степан і паніматка Олена Біляки. Трикірий з іконою Воскресіння подарували Іван і Олена Струки — ціна 650 долярів.

В додатку до цього придбано багато інших церковних речей. Всім жертводавцям належиться від церкви св. Миколая найщиріша подяка.

Віддалена далеко на півдні ЗСА від українських центрів парафія св. Миколая є дійсно унікальною. Вона має гарну малу церкву, прикрашену цінними іконами на іконостасі і вдекоровану в українському стилі, затримуючи багато українських віковічних традицій. Богослуження прикрашують вівтарні прислужники юнаки. Церкву відвідують не тільки парафіяни, але також численні прихожани, брати і сестри українці інших віровизнань. Церковна заля служить центром певних виховних і культурних програм для молоді та старших. Невтомне Сестрицтво св. Ольги під керівництвом енергічної голови Ефросинії Бережної влаштовує різні культурно-освітні та національні імпрези і подає кожної неділі смачні українські обіди та різні перекуски для парафіян і гостей з інших місцевостей ЗСА й Канади.

Довголітнім головою парафіяльної управи був Павло Горієнко. За час його каденції проведено багато ремонтів церковних будинків і тим заощаджено громаді великі суми грошей.

Від 1984 року парафіяльну управу церкви св. Миколая очолює інж. Леонід Гусак. За час його головування переведено ряд корисних реформ для зміцнення громади. Поправлено статут церкви, переведено генеральний ремонт дахів і побілено церкву та всі прицерковні будинки назовні. УПЦерква св. Миколая значно зросла в членстві, стабілізувалась, заведено в ній спокій, лад і взірцевий порядок. Під вмілим і тактовним керівництвом теперішнього голови парафіяльної управи інж. Леоніда Гусака церква має можливість і завдання перенести осідок парафії до більшого скупчення православних українців, які мешкають поза Маямі (25, 30, 40 і 50 миль), в Голливуді, Форт Лавдердейл, Пампано і Дірфілд Біч. Сміло дивиться у світле майбутнє Української Православної Церкви поза межами України. Йде назустріч 1000-ліття Хрищення України.

Протопресвітер
о. Степан Біляк

СВ. МИКОЛАЙ В СУМ

Ню Йорк. — Як повідомляє дирекція школи українознавства Осередку СУМ в суботу, 19-го грудня ц.р., о год. 11:30 перед полуднем в залі дому ОДВФ, при 136 Друга авеню, відбудеться „Гостина святого Миколая". Програму виповнять деклямації, колядки у виконанні дитячого хору та різдвяна сценка учнів школи. Небесна канцелярія буде відкрита від год. 9-11-ої ранку того ж дня.

Доповідь проф. Грабовича в Т-ві Професіоналістів та Підприємців

На зустрічі Товариства Професіоналістів і Підприємців Ню Джерзі, Ню Йорку та Коннектикат 24-го жовтня ц.р., доповідав д-р Юрій Грабович, професор української літератури в Гарвардському університеті та голова гарвардського факультету слов'янських мов і літератур. Темою доповіді були його чотиримісячні наукові досліди в архівах України та Східньої Европи, де він перебував на престижевих американських державних стипендіях Фулбрайта та „ІРЕКС".

В центрі уваги наукових дослідів проф. Грабовича є вивчення сприймання Шевченка, яке охоплює перегляд не тільки спогадів, відгуків, біографії, але й аналізу програмово-ідеологічних коментарів і цілої ґами реакцій, святкувань тощо, що пов'язані з широким культом Шевченка.

В Києві, де проф. Грабович перебував понад два місяці, його праця зосереджувалась в архівах Інституту літератури ім. Шевченка, Академії Наук УССР і Центральної наукової бібліотеки. В Інституті літератури він працював з унікально багатою, хоч ще не вповні дослідженою колекцією — архівами Шевченкіяни видатного українського бібліографа Юрія Меженка.

У Львові проф. Грабович працював у Бібліотеці ім. Стефаника, де зберігаються винімкової вартости недосліджені ще архіви видатних галицьких громадських і наукових діячів, наприклад, родини Барвінських, для яких, так як і для наддніпрянських українців, питання Шевченка було основне у встановленні їхньої національної свідомости.

Під час свого перебування в Києві проф. Грабович мав нагоду приглянутись зблизька до сучасного пожвавленого українського культурного, зокрема літературного життя, та розмовляти з деякими письменниками, критиками й іншими діячами української культури. Його силюетки поодиноких письменників, літературних критиків та розповідь про київський театр, кіно, телевізію, громадські й наукові зібрання (наприклад, „Нарбутівські читання"), дали присутнім живий, цікавий і також складний образ сучасного київського культурного життя.

В дискусії та питаннях після доповіді проф. Грабовича обговорено недавні виступи українських письменників та партійних лідерів на тему майбутнього україномовної культури в Україні. У цьому слухачі висловили свої однозгідні погляди про потребу постійного постачання нової інформації з України у західні сторони та про позитивну ролю, яку можуть відіграти відвідини України західніми українцями.

З.С.

У ВАШІНҐТОНІ НА ВІДВИДИНАХ перебуває італійський прем'єр-міністер Джіовані Горія, який є наймолодшим прем'єр-міністром Італії після Другої світової війни, бо йому тільки 44 роки, тож і не дивно, що його коментарі на тему договору роззброєння є вповні згідними з Адміністрацією президента Роналда Регена. Все ж таки вашінгтонські чинники були дещо здивовані, коли у своїй промові Д. Горія натякнув на те, що може в майбутньому треба буде Америці покласти програму протилетунської оборони президента Р. Регена як приналу Совєтському Союзові, щоб осягнути якінебудь узгіднення в дальших переговорах про роззброєння.

ІРАНСЬКИЙ ШВИДКИЙ корабель заатакував в полудневій частині Перської затоки два грецькі оливні танкери. Танкери були тільки незначно пошкоджені, але натомість одно ракетне стрільно поцілило норвезький танкер „Норман Атлянтик", який загорівся, горів два чи три дні, а потім пішов на дно моря. На допомогу морякам прибули американські гелікоптери і швидкі човни з літаконосців, які відповіли на прохання про допомогу. Велику частину моряків вдалося врятувати і їм надано першу допомогу на американських кораблях, а тяжко поранених перевезено до шпиталів у Савдійській Арабії.

Ділимося сумною вісткою з Приятелями нашого місійного згромадження св. Андрія, що дня 15-го грудня 1987 р. у Накс, Індіяна, заосмотрений Найсвятішими Тайнами помер на 71-му році життя довголітній настоятель української місійної станиці в Назареті, Свята Земля

преподобний отець

КАЗИМИР РОШКО

ПОХОРОН відбудеться в катедрі св. Миколая на місцевім цвинтарі св. Миколая в суботу, 19-го грудня 1987 року о год. 9:30 ранку.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Управа Місійного Згромадження св. Андрія

ЗІЗНАННЯ НОМІНАТА до Верховного Суду президента Роналда Регена судді Антоні Кеннеді перед сенатською юридичною комісією закінчились у вівторок, 15-го грудня ц.р., при співґратуляціях як республіканців так і демократів, що при тому предсказували свої впевнення в одобренні його кандидатури. Голосування юридичної комісії призначене на початок лютого наступного року, після повернення членів Конгресу з різдвяної перерви. Сподіються, що повний Сенат візьме цю справу під голосування коротко після того, як її проголосує юридична комісія. Отже суддя А. Кеннеді має всі можливості вже в половині лютого наступного року засісти на лаві суддів Верховного Суду ЗСА.

У пам'ять Дорогого

сл. п. інж.

ТАРАСА ГРИЦАЯ

складаємо на фонд

ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИЩЕННЯ УКРАЇНИ 100.00 ДОЛЯРІВ.

Також повідомляємо, що

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ

відправляться

19-го грудня 1987 р. і 19-го січня 1988 р. у Люрді, Франція

НАТАЛІЯ і АЛЕКСАНДРА САС ПОГОРЕЦЬКІ

В ДВАНАДЦЯТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашої Найдорожчої ніколи Незабутої ДРУЖИНИ, МАМИ, БАБИ КАСІ і БАБЦІ

бл. п.

Катерини Вербовської

з дому Майхровіч

в неділю, 20-го грудня 1987 р. по Службі Божій буде відслужена

ПАНАХИДА

в українській православній церкві при Фулертон Авеню

Також в польському костелі в той же сам час 20-го грудня 1987 р. буде відслужена

ПАНАХИДА

по Службі Божій

Просимо в цей день згадати Покійну в своїх молитвах.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

МУЖ з ДОЧКАМИ, ЗЯТЯМИ І ВНУКАМИ

У ТРИНАДЦЯТУ СУМНУ І БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ, як з Волі Божої відійшов у Вічність мій Дорогий і Незабутній ЧОЛОВІК

бл. п.

ЮРІЙ КОНОНІВ

буде відправлена

ПАНАХИДА

за спокій душі Покійного в неділю, 27-го грудня 1987 р., о год. 11-ій ранку в українській православній церкві св. Трійці при Лайонс Авеню в Ірвінґтоні, Н. Дж.

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ

буде відправлена

в понеділок, 28-го грудня 1987 р., о год. 8-ій ранку в церкві св. Юрія Переможця в Ошаві, Канада

Про молитви за спокій душі Покійного просить ДРУЖИНА

В СЬОМУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого Найдорожчого і Незабутнього МУЖА, БАТЬКА, ДІДУСЯ І БРАТА

бл. п.

ЕВГЕНА КОЛОДІЯ

буде відправлена

СЛУЖБА БОЖА

в суботу, 19-го грудня 1987 р., о год. 8-ій ранку в українській католицькій церкві свв. Петра і Павла в Джерзі Сіті, Н. Дж.

Про молитви за спокій душі Покійного просить дружина — ІРЕНА з Родиною

КОРЕСПОНДЕНТ ЛОНДОНСЬКОГО тижневика „Сандей Телеграф" Ґордон Томас повідомив, що під час перебування у Вашінґтоні генерального секретаря ЦК КПСС, його численних дорадників, журналістів і працівників КҐБ, ці останні передали представникам Сі-Ай-Ей докладні інформації про умови животіння американських закладників, які, як відомо, перебувають в руках ліванських мусулманів-шіїтів в більшості прихильників політики аятолли Хомейні, диктатора Ірану і ненависника З'єднаних Стейтів Америки. Докладно кажучи, між представниками КҐБ і Сі-Ай—Ей відбулись дві сесії, на яких були обговорені також інші справи. Політичні спостерігачі кажуть, що така „щира" співпраця американської і совєтської розвідок не має прецеденту в історії американсько-совєтських відносин. У переданих документах і відеострічках стверджується тяжкі обставини полонених, яким застрикують наркотики майже кожного дня, фізично знущаються, приковують грубими ланцюгами до стіни. Документи були автентичними, бо їх опісля перевіряли численні спеціялісти.

Автор...

(Закінчення зі стор. 2)

викликати обурення, але краще поділити учасників на „своїх" і „несвоїх", а тоді вже краще можна їх паплюжити.

Що авторові статті „Театр тіней" йдеться не про вболівання за українську історію, культуру, чи народ український бачимо щойно в середині статті. Видно, він „знаток" майструвати „факти".

Раптом в середині статті Швець пригадав кількох учасників засідання клюбу і всі деталі з їхнього „злочинства", коли вони 1920-30 років тому пробували виступити на захист рідного слова, культури й історії. В стилі 30-их років та зокрема 70-их, коли, він, певно, набив руку на тому, кого можна назвати антирадянським нападає на людей за те, що вони вже десь 20-30 років тому мали відвагу вступитись за рідну мову, культуру. Звичайно, найкраще можна було напасти на Євгена Сверстюка, бож його брати були в ОУН, що й він використовує для паплюження Сверстюка. Він використовує „Вечірній Київ" для нападу на порядних людей, бо знає, що ні Сверстюк, ні інші учасники засідання клюбу не матимуть змоги відповісти цьому державному паплюжникові, їм газета навіть за так званої гласності, або, як сам Швець каже „в часі поширеної демократії" не задасть і місця для свого захисту, бо цього „поширення демократії" не київський взір не передбачає! Швець розраховує на читачів, яких можна залякати, бож сумна доля соток українських культурних діячів і політиків в ще недавньому минулому не забута, він розраховує на страх, якого в Україні ще багато людей не позбулося. Правда, страх триватиме, доки доступ до газети матимуть лише такі писаки, як Олександр Швець. Швець навіть не може приховати того, що йому новий курс генерального секретаря не подобається. З-поміж рядків проскакують вирази: „як раз полюблють говорити", „кримінальні злочини" (має на увазі українських правозахисників) та інші.

„Шило з мішка вийшло" тільки під кінець статті, коли Швець прямо запитує: „Кому ж усе таки потрібен УКК?" В мозочку Шевця такий клюб небезпечний, бож він надає людям змогу вільно дискутувати, а коли вже вільно дискутують, й висловлюють вільні думки, тобто власні думки, то це можуть бути думки, які не вкладаються в постанову, чи директиви. Звичайно, Швець припускає й признає, що в минулому були помилки і сьогодні ще існують бюрократи, які гальмують певні справи. Але ж куди допровадить розвиток суспільства, коли люди самі стануть думати! Тоді прийдеться бюрократам відступити а шевці змушені будуть лише шевством займатися.

Зі статті „Театр тіней" видно, що ні Швець, ні ті, хто опублікував цю статтю не читав книжку свого шефа, який саме про перебудову мислення говорить.

Своєю статтею Швець і його спонзори ще раз довели читачам, що йшлося не про театр тіней, а про тіні сталінізму, які, як „Вечірній Київ" задокументував, ще дуже сильно сидять в сідлі і лише вичікують слушної хвилини, щоб припинити базікання про „поширення демократії". Отак воно виходить, коли швець береться не за своє діло. Хоч, як вихідець з народу, він повинен би знати народну мудрість: „Не суньте, куме, носа, до чужого проса, бо в чужому просі б'ють по носі!"

Правда, Швець може розраховувати на те, що тінь (хоч і сталінізму) важко побити, але він повинен знати, що під світлом вона таки зникає!

Л. Борушенко...

(Закінчення зі стор. 2)

„Токата а-моль" Кос-Анатольського закінчили програму.

Комітет Українців Канади, Відділ Торонто, вітав дорогого гостя з далекої Бразилії китицею квітів. Вечір залишив приємне враження і треба подякувати організаторам, що вони його влаштували. Це ж дійсний „культ-обмін" наших мистців діяспори, це наче обмін мистецький думок, ідей. Це радість, що не тільки в Торонто та Ню Йорку живуть наші музики... Що і там, десь в далекій Бразилії, є наша піяністка Лариса Борушенко, яка говорить по-українському, грає українських композиторів, та ширить знання про нашу культуру. Л. Борушенко була делеґаткою на 5-ий Конгрес СФУЖО.